

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України

**Кричевський
Федір Григорович
(1879 – 1947),
український художник і художній педагог**

ФОНД № 1265

ОПИС № 1

справ постійного зберігання

[1920-ті] – 1972

(крайні дати документів)

Зміст

	№№ од. зб.	№№ арк.
Передмова		3-5
Список скорочень		6
I. Зображувальні документи	1-2	7
Здавальний опис № 1	3	8
Додаток № 1		9

Передмова

Кричевський Федір Григорович – український художник і художній педагог. Народився 10 (22 за новим стилем) травня 1879 р. у місті Лебедин Харківської губернії (нині Сумська область) в родині повітового земського фельдшера. Дитячі роки провів у селі Ворожба, де отримав початкову освіту. Змалку захоплювався малюванням і ліпленням.

Із 1896 по 1901 рр. Кричевський Ф. Г. навчався у Московському училищі живопису, скульптури та архітектури. У 1903 р. вступив до Петербурзької Академії мистецтв у майстерню Рєпіна І. Ю. та Кардовського Д. М. Через кілька місяців припинив навчання через хворобу та повернувся додому, де опановував живопис самотужки. У 1907 р. відновив навчання в Академії у майстерні баталіста Рубо Ф. О. Поряд із живописом вивчав графіку в майстерні Мате В. В. Закінчив Академію у 1910 р. Успіх конкурсної картини Кричевського Ф. Г. «Наречена» дав йому право на закордонне відрядження за рахунок Академії. Протягом року подорожував країнами Європи, переймаючи досвід місцевих художників.

Із 1913 р. Кричевський Ф. Г. працював у Києві – викладав у Київському художньому училищі (1913-1917 рр.), Українській академії мистецтв (1917-1923 рр.), Інституті пластичних мистецтв (1923-1924 рр.), Київському художньому інституті (1924-1932, 1934-1941 рр.), Харківському художньому інституті (1932-1934 рр.). Серед його учнів у різні роки були відомі в майбутньому українські художники: Волобуєв Є. В., Григор'єв С. О., Отрощенко С. Б., Сльота П. Д., Фільберт О. О., Яблонська Т. Н. та ін.

У 1914 р. Кричевський Ф. Г. став директором КХУ. Приймав активну участь у створенні УАМ, був її першим ректором. У 1930-ті рр. обіймав посаду заступника директора КХІ, очолював його живописний факультет. Був одним із організаторів Асоціації художників Червоної України, Українського мистецького об'єднання та Співки радянських художників України. У 1940 р. одним із перших був удостоєний звання заслуженого діяча мистецтв УРСР.

У перші роки Другої світової війни Кричевський Ф. Г. перебував на окупованій території – із невідомих причин він з родиною не евакуювався разом із КХІ до Самарканда. У 1943 р. шанувальник творчості Кричевського Ф. Г. німецький лікар, професор Фергесен допоміг йому перебратися до міста Кеслінга (Німеччина), де художник потрапив у поле зору гестапо. У 1944 р. намагався емігрувати на Захід, але потяг, у якому він їхав, не встиг далеко відійти від Кенігсберга та потрапив у оточення наступаючих радянських військ. Був заарештований співробітниками НКВС СРСР (за іншими даними СМЕРШу). Близько року провів у в'язниці, після чого був відпущений на волю. Вважався неблагонадійним. Тяжко хворів на рак шлунку та легенів. Помер у селі Ірпені під Києвом 30 липня 1947 р. Похований у Києві на Лук'янівському кладовищі.

Роботам Кричевського Ф. Г. притаманна епічність у розкритті народного характеру, широка, живописна манера письма, монументалізація форми та емоціональна напруженість кольору. Серед них: «Портрет П. Г. Кричевської, матері художника» (1903-1904 рр.), «Портрет Л. Я. Старицької у зеленій сукні» (1906-1907 рр.), «Голівка дівчинки в хустинці. Портрет Галі Старицької» (1906-1907 рр.), «Наречена» (1910 р.), «Портрет хлопчика» (1910 р.), «Беатріче» (1911 р.), «Три віки» (1913 р.), «Портрет Л. Я. Старицької на золотому тлі» (1914 р.), «Портрет історика мистецтва, професора Г. Г. Павлуцького» (1922-1923 рр.), «Автопортрет у свитці» (1923-1924 рр.), триптих «Життя» (1925-1927 рр.), «Автопортрет у білому кожусі» (1926-1932 рр.), «Т. Г. Шевченко» (1928-1929 рр.), «Довбуш» (1931-1932 рр.), «Переможці Врангеля» (1934 р.), «Розповідь діда» (1936 р.), «Веселі доярки» (1937 р.), «Дівчата» (1937 р.), «Замріяна Катерина» (1937-1940 рр.), «Мар'яна Кричевська у мордовському костюмі» (1939 р.), «Молотьба» (1947 р.) та ін.*

* Див.: Мусієнко П. Федір Григорович Кричевський / П. Мусієнко. – К.: Мистецтво, 1966. – 105 с.; Федір Кричевський. Альбом / [Авт. вступ. статті та упор. Л. Г. Членова]. – К.: Мистецтво, 1980. – 140 с.; Федір Кричевський. Комплект репродукцій / [Авт.-упор. І. Н. Бугаєнко]. – К.: Мистецтво, 1979. – б. с.; Федір Кричевський. Спогади. Статті. Документи / [Упор., авт. прим. та ком. Б. Піаніда]. – К.: Мистецтво, 1972. – 124 с.

Документи, які зберігаються у фонді Кричевського Ф. Г., були передані до архіву-музею жінкою художника Кричевською Н. П. у 1972 р. У цьому ж році вони були включені до здавального опису № 1 і ввійшли до складу фонду № 524 – «Документи діячів українського образотворчого мистецтва. Колекція». У 1995 р. за рішенням ЕПК ЦДАМЛМ України (протокол № 19 від 20.12.) вони були виділені в окремий фонд № 1265. У січні 2014 р. здавальний опис № 1 було взято на переробку, в результаті якої укладено опис № 1 справ постійного зберігання, до якого включено 3 одиниці зберігання за 1920-і – 1972 рр. Справи опису розміщено у єдиному розділі «Зображувальні документи», представленою оригіналами портретних фотографій Кричевського Г. Ф. та копією фотографії експозиції його картин. Крім цього, в описі також присутній додаток № 1, у якому зафіксовано 5 фотонегативів. Документи в описі систематизовано за структурно-хронологічною ознакою. Їхній фізичний стан задовільний.

Передмову склав:

науковий співробітник

відділу довідкового апарату

та обліку документів

12 лютого 2014 р.

Р. О. Загорулько

Список скорочень

б/д –	без дати
ЕПК ЦДАМЛМ України –	експертно-перевірна комісія Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України
КХІ –	Київський художній інститут
КХУ –	Київське художнє училище
НКВС СРСР –	Народний комісаріат внутрішніх справ Союзу Радянських Соціалістичних Республік
прим. –	примітки
СМЕРШ –	«Смерть шпигунам» (назва мережі радянських контрреволюційних організацій)
УАМ –	Українська академія мистецтв
УРСР –	Українська Радянська Соціалістична Республіка

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор ЦДАМЛМ України

_____ О. В. Кульчий

28.02.2014 р.

ФОНД № 1265

Кричевський
Федір Григорович
(1879 – 1947),
український художник і художній педагог

ОПИС № 1

справ постійного зберігання

[1920-ті] – 1972

(крайні дати документів)

Надходження згідно з дарчим актом від 09.12.1973 р.

№ з/п	Заголовок справи	Дати док.	К-сть док.	К-сть арк.	Прим.
	I. Зображувальні документи				
1.	Портретні фотографії Кричевського Ф. Г. Оригінали.	[1920-і]	2	2	
2.	Фотографія експозиції картин Кричевського Ф. Г. Копія.	б/д	1	1	

№ з/п	Заголовок справи	Дати док.	К-сть док.	К-сть арк.	Прим.
	* * *				
3.	Здавальний опис № 1	1972	1	3	

В даний опис № 1 з № 1 по № 3 внесено 3 (три) одиниці зберігання – 4 (чотири) документи на 6 (шести) аркушах.

Опис склав:
науковий співробітник
відділу довідкового апарату
та обліку документів
19 лютого 2014 р.

Р. О. Загорулько

СХВАЛЕНО
Протокол ЕПК ЦДАМЛІМ України
від 28.02.2014 р.
№ 2

Всього за даним описом на державне зберігання до Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України прийнято 3 (три) одиниці зберігання – 4 (чотири) документи на 6 (шести) аркушах.

Документи передав:
науковий співробітник
відділу довідкового апарату
та обліку документів
13 березня 2014 р.

Р. О. Загорулько

Документи прийняла:
Головний спеціаліст
відділу забезпечення
збереженості документів
13 березня 2014 р.

Т. М. Снежкова

Додаток № 1
до опису № 1
фонду 1265

Список
негативів, переданих
до ЦДАМЛМ України згідно з дарчим актом від 09.12.1973 р.

№ з/п	Назва, рік, місце події, розмір	Інв. №	К-сть	Прим.
1.	Індивідуальні фотографії Кричевського Ф. Г.		5	на склі

Всього до списку внесено 5 (п'ять) негативів за № 1.

Список склав:

науковий співробітник
відділу довідкового апарату
та обліку документів
13 березня 2014 р.

Р. О. Загорулько

Прийнято на державне зберігання до архіву-музею 5 (п'ять) негативів.

Негативи прийняла:
головний спеціаліст
відділу забезпечення
збереженості документів
13 березня 2014 р.

Т. М. Снежкова